

לוועד הצלה. ולכאורה בזה אין שום מקום לומר שזה אסור, דמה לי לגייס נדבות או להרויח כסף לוועד הצלה.

אבל אם כן יצא לנו ענה פשוטה בשנות הזעם למי שרצה לפתוח מפעלו בשבת. שיקנה לוועד הצלה עשר אחוז מרווחי המפעל בשבת, ואם כן יהי' מותר (ראולי חיוב) לפתוח בשבת, וגמלא שבת בטלה.

ובאמת ענה זו אינו רק לשנות הזעם, דהרי יש מאות מנותחים צניתיים מסובכים כל שנה. ופשוט שמותר לחלל שבת כדי להתנתח אלל רופא פרטי ולא אלל רופא תורן צרפואה הציבורית. ומי שאין לו כסף לרופא פרטי מתנתח אלל הרופא התורן. וכיוצא בזה יש הרבה חולים שאין להם שום ענה חוץ מניתוח דחוף בחו"ל אלל אין זה בהישג ידם. ואם כן מי שרוצה לעבוד בשבת יכול לעשות עסק עם אחד הארגונים העוזרים למקרים אלו, שעשר אחוז (או חצי אחוז) מרווחי השבת שלו שייך להם עבור מקרים כאלו, ונ"ע דבדאי א"א שזה יהי' מותר. וכשהנעתי הדברים לפני הגרד"ל אמר ליישב עפ"י דברי החזו"א שצמנצ שיהי' חילול שבת קבוע, זה נידון כעקירת שבת ואין היתר.

מחויב להציל משום שזה ספק סכנה, אם יאמר שמצד הספק סכנה הי' מסכים להכניס עצמו לסכנה להציל חבירו, אלל הרי קר מאד בחוץ וקשה לו, ולכך אינו רוצה ליסע. מצד אחד אין היתר לא להציל חבירו משום שקר לו, אלל מאידך הרי אין לחייבו להציל דהא יש לו זכות שלא להציל מצד הספק סכנה. ולכא"ו נראה שאינו חייב.

וא"כ מה יהי' אם ציור כזה קרה בשבת, ואומר לנו הנהג, מצד הספק סכנה הייתי נוסע, ואם הי' חול הייתי נוסע, אלל מכיון שזה שבת ואני יודע שיתירו לי להדליק הרכב אלל אין לי היתר להדליק החימום איני רוצה ליסע.

והנהג ציור זה קשה לאסור הדלקת החימום, דהא למעשה אינו חייב ליסוע ואינו אחוז בליסע בלי חימום, וא"כ למה לא ידליק החימום.

אבל צריך להיות אמייתי עם עצמו, דאם כשלא היו מתירים לו להדליק, בסופו של דבר היו רחמיו מתגברים על הרגשת הקור, בזה שהוא מדליק החימום, הוא מחלל שבת גמור.

אמנם אם אחר מדליק החימום זה עוד יותר פשוט שמותר.

(ח) בספק סכנה וזה הי' בשבת בצהרים, וכשמצקים ממנו ליסע, שאל את הרב אם הוא מחויב, ופסק הרב שאינו מחויב, וממילא אמר לא. והפזירו עליו ושאלו

(ז) יש לצייר עוד כמה נידונים שדומים להך שאלה. יש ראשונים שס"ל שצספק סכנה מותר להציל חבירו מסכנה אלל אינו חייב. והנה מי שאינו

אותו מה אנחנו יכולים לתת לך שתסכים ליסוע. והנה מקודם צריך לבאר אם אמר שמסכים עבור הרצה כסף (וכבר כתב הגוב"י דדרך ליכנס לסכנה עבור פרנסה) והדרך היחיד לגייס הכסף הוא לחלל שבת לגיוסו.

הנה בודאי מותר לאחרים לחלל שבת לגייס הכסף דהא זה פיקו"ג, ויל"ע אם מותר לבצל עגלה לומר שהוא מוכן ליסוע עבור כסף הואיל דע"ז הוא גורם שהעסקנים יחללו שבת, (וזה יהי' תלוי במחלקת בעה"מ ורמב"ן). ולכאורה בודאי מותר לו לומר כן, דלא יתכן שמותר לו לומר איני עושה בשביל שום ממון בעולם אבל יהיה אסור לו לומר שמסכים רק עבור הרצה כסף.

אבל אם כן מה יהי' אם אמר שאינו מסכים בשביל כל ממון שבעולם, והפצירו בו מאד ואמר שהוא מאד רעב ללכת טשולנט חס, ואם יציאו לו הוא מסכים ליסוע, ובדקו בכל העיר ולא מצאו טשולנט חס ולא אור דלוק ונפשם בשאלתם האם מותר להדליק אור לחמם לו. והבעל עגלה אמר להדיא שאם יש לו שום נדנד חטא בזה איני רוצה בשום

אופן, ואני מוותר על הטשולנט ועל הנסיעה. והנה לכאורה האין אפשר לומר לו שהוא עושה שלא כדין, הלא מותר לו לבקש מה שירצה, ואם לא יתנו לא יסע. וא"כ האין אפשר לומר שיהי' אסור להם להדליק אש, הלא זה מצייל נפש. אבל אם זה מותר א"כ גם אם יבקש הטשולנט ציוה"כ אטו ככה דינו.

ואם ננקוט שאומרים לו כשהוא מבקש הטשולנט, שהוא עשה כדין, מה יהי' הדין צמי שמבקש איסור לחצירו, והיינו דאומר אני לא אחזר בליסע בספק סכנה, אבל יש לי ידיד טוב ואני שומע אותו כל בוקר אומר רוצה אני לאכול חזיר אבל מה אעשה שהתורה אסרה עלי, ואני שומע האנחה כשהוא אומר את זה וזה קורע ליבי, ואם הייתי יכול לראות אותו אוכל חזיר, בשביל זה הי' כדאי לי ליסע, אבל כמובן אם זה חטא בשבילי אני לא רוצה ושלל יאכל ואני לא אסע, מה נאמר אליו. וכי איזה איסור הוא עושה, ומה נאמר לחצירו האם נאמר שאסור לו לאכול הלא בזה הוא מצייל, ואם בשמים זה מותר לכא' גם באחד יהי' מותר, וכ"ז צלע"ג להצין.